

Rigó Máté, doktorandusz (Cornell Egyetem)

„Hétköznapi emberek” és a holokauszt: házfelügyelők és lakók a budapesti csillagos házakban (1944–1945)

Az előadás azt vizsgálja, hogy mennyiben és miért befolyásolhatták a budapesti zsidóüldözések kimenetelét a házfelügyelők és a lakók viszonyainak alakulása a budapesti csillagos házakban. Miért volt lényegesen több túlélő egyes bérházakban, míg máshol a nyilasüldözés több áldozatot szedett? Az előadásban a budapesti üldözések politikai, katonai és társadalomtörténeti vetületét is tárgyalom, azonban Saul Friedländer nemrég megfogalmazott azon állításával értek egyet, mely szerint a holokauszt kimenetele számos esetben a helyi, lokális szinteken dőlt el. Jelen esetben a kutatás fő forrásai a VII. kerületi házmesterek háború utáni igazoló eljárásai. Ezen belül azokat az ügyeket elemzem, ahol a házfelügyelők és lakók háború alatti konfliktusaira és a házfelügyelők számottevő helyi szintű hatalmára és hatósági intézkedéseket befolyásoló hatására derül fény. Ennek kapcsán vizsgálom azt is, hogy a historizáló és modernista bérházak különböző alaprajzai hogyan segíthették, illetve gátolhatták a házfelügyelők helyi túlhatalmának kibontakozását, illetve ennek milyen hatása lehetett a megbélyegzett lakók túlélési esélyeire. Végül arra keresem a választ, hogy mindez mennyiben árnyalhatja a náci *Endlösung* teleologikusságának és homogenitásának tézisének.